

prihodnost zagotovimo. Le krepko se oklenimo pravega napredka v kmetijstvu in ne obupajmo, pa bomo s trdom in v potu svojega obraza uže sami si grenjki in tužni svoj položaj po moči zboljšali, a svojim naslednikom pa, za katere nam je skrb izročena, pot do prave sreče — ogladili!

Ne dopustimo, da bi nas žalostna osoda Ircev ali pa še bližnjih Italijanov zasačila, kateri večinoma več svoji lastni gospodarji niso, nego so le pravi sužnji svojih oderuških upnikov in gospodarjev.

Tako končujem svoj letošnji prvi dopis z željo, da se v vseh zadevah neugodni položaj glavnega državnega faktorja — kmetijstva, obrtnijstva in trgovstva — zboljša. „Pomagajmo si tudi sami, in Bog nam bode pomagal!“
Martinjivrh.

Kako sadnemu drevju gnojiti.

Razložil dvorni vrtnar R. Novak v skupščini sadjerejcev v Würzburgu.

Nismo še brali nikjer tako temeljitega in praktičnega pouka, kakor je govor dvornega vrtnarja R. Novaka v gori navedenem zboru bil in ga je vrtnarski časnik „Illustr. Gart. Zeitg.“ objavil, po tem pa tudi časnik „Obstgarten“ posnel. Naj ga tudi „Novice“ prinesó našim sadjerejcem, da se ravna po njem, pa tudi naši učitelji ljudskih šol, ki šolsko mladino vadijo umne sadjereje, naj bi ta navod privzeli svojemu nauku.

Glasí se tako-le:

Tudi sadna drevesa potrebujejo živeža, in velika škoda je, da se gnojenje sadnemu drevju, premalo ceni, preveč zanemarija. Mnogo dreves samo zato malo sadú donaša in nazadnje konec vzame. Pri vrtnarstvu je tedaj velike važnosti to, da sadjerejec drevju pravnega gnoja daje, v pravi razmeri in tudi o pravem času.

Pred vsem treba je vedeti to, da sadna drevesa jemljejo zemlji veliko fosforove kisline, kalija in gnjilca, in ravno teh treh tvarin večidel ni obilo v zemlji. Zato je treba skrbeti, da se te trojne redivne snovi, ki jih drevesa iz zemlje srkajo, zopet nadomeštujejo, da drevesa ostanejo zdrava in rodovitna.

Odkod pa dobiti gnjilca, kalija in fosforove kisline?

Gnjilca (Stikstoff) imajo posebno veliko v sebi: kri, rožni in kopitni obrezki, dlaka in volneni odpadki, — kalija in fosforove kisline pa je v gnoji stranišč (sekretov), gnojnici živinski, zmletih kostéh, kurjeku in družem tičjeku, v pepelu drv, posebno bukovem in trtnem.

Če zemlji dajemo več ravno imenovanih gnjilčevih tvarin, krepko raste drevju les in perje, — če pa zemljo gnojimo z gori imenovanimi tvarinami, ki imajo fosforove kisline in kalija veliko v sebi, potem nastavlja drevó več popkov in donaša debelejšega in boljšega (sladkega) sadú.

Po takem treba tedaj pri gnojenju zmirom vprašati se: kaj hočemo?

Če taka drevesa, ki, poškodovana po slani, toči, gosenicah in družih vremenskih uimih, nočejo nič kaj rasti, ali ki so več let poredoma bogato obrodila in zato opešala, hočemo pognati k krepkejši rasti, takrat jim je treba gnojiti s tistimi gnojili, o katerih smo gori rekli, da imajo veliko gnjilca v sebi. — Če pa drevesa sicer čvrsto v les in perje rastejo, pa sadú ne donašajo, takrat jim je treba gnojiti z gnojili, ki imajo več kalija in fosforove kisline v sebi. — Če pa je drevo tako, da noče čvrsto rasti, pa tudi sadú ne nastavlja, takrat je treba

mu gnojiti z gnojem, v katerega smo pomešali oboje sorte gnojila (gnjilčne tvarine in pa kalija in fosforove kisline), ali pa da mu spomladi gnojimo z gnjilčnim gnojem, ki rast drevesu pospešuje, — meseca avgusta (velikega travna) pa z gnojem, ki ima kalija in fosforove kisline veliko v sebi in po katerem drevo več cvetnih popkov nastavlja za prihodnje leto.

Najbolje se sploh gnoj sadnemu drevju prileže v tekočem stanu, kajti tak gnoj hitreje v zemljo pride do korenin drevesnih, ki ga srkajo, suhi gnoj nasproti le počasi s pomočjo deževnice v zemljo dohaja. Zato je zmerom dobro, umetna gnojila (superfosfat, kali, chilisal peter itd.), pa tudi pepel, kri, rožne odrezke, zmlete kosti (koščeno moko) poprej v vodi raztopiti, da v nji nekoliko povró in še le potem z njimi gnojiti drevesom. Tako povodení gnoj se vlije v jame, katere, kake četrta metra široke in pol metra globoke, se izkopljejo tako daleč od debla, dotlej veje drevesa sežejo. Ko je bil gnoj va-nje vlit, se zopet zasujejo.

Najbolji čas drevju gnojiti je od spomladi do jeseni, in sicer zgodaj spomladi zato, da rast izbudimo v drevesu, — da drevo nastavlja sad, se mu gnojenje prileže meseca malega in velikega travna (julija in avgusta), — da pa se pomnožijo tvarine, katere drevo za drugo leto potrebuje, meseca septembra.

Če je zemlja suha in vreme gorko, je tem bolj treba gnoj pomešati z vodo zato, ker bi preostri gnoj škodoval. Vendar se dadó vsa tu imenovana gnojila tudi suha rabiti, s prstjo zmešana kot kompost. Potrebe se okoli drevesa pod krono na zemljo in potem zagrebe. Tako gnojiti se prileže posebno češnjam, češpljam, orehom, kostanju in vsemu koščičastemu in luskinjastemu sadju, katerim je ostri tekoči gnoj škodljiv zato, ker prehitro svojo moč razvija.

Kdor s frišnim živinskim gnojem (kravjek je za to najbolji) gnojiti hoče, naj ga uže v jeseni okoli drevesa zagrebe, da se čez zimo razkroji in svoje redivne tvarine (gnjilec, kali in fosforovo kislino) kmalu spomladi koreninam drevesnim oddá.

Koliko pa naj se za gnojenje izbranega gnoja daje drevju? — Več ali manj, to se ravna po velikosti drevesa in lastnosti zemlje.

Visoka in stareja drevesa potrebujejo gnoja več kot nizka (pritlikovci) in pa mlada, — pusta zemlja ga potrebuje več kot močna.

Gnojnice živinske ali sekretne gnoja zadostuje 3 do 5 litrov za veliko drevó, — pepela 1½ do 2 litra, — kalija 60 do 100 gramov v 4 do 5 litrih vode. Manjša in mlajša drevesa potrebujejo se ve da manj gnoja.

Živinozdravniške stvari.

Ako je goved ovéja, pomaga to-le:

Vzame naj se kake četrta kile suhega, okajenega svinjskega hrbita (reber); to se dene kuhati na 1 liter vode. Ko stvar dobro zavrè, se dá toliko ohladiti, kar roka lahko pretrpi, in s to kuhovino se goved prav dobro po hrbitu in rebrih riba. — Tej bolezni je najbolj podvržena mlada goved, junčki in telice, pa tudi pri odrasčeni govedi se nahaja. Kedar ima goved to bolezen, je poraščena z dolgo kodrasto dlako; ako jo primeš za kožo, je ni odstraniti od mesa, tako trdo se ga drži. Odebeliti (spitati) se ne dá taka goved. Uže pri treh govedih se mi je to priprosto sredstvo prav dobro sponeslo.
Majdič.